

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Нагойсько-Куала-Лумпурського
додаткового протоколу про відповідальність і відшкодування
до Картахенського протоколу про біобезпеку

Верховна Рада України постановляє:

Ратифікувати Нагойсько-Куала-Лумпурський додатковий протокол про відповідальність і відшкодування до Картахенського протоколу про біобезпеку, вчинений 15 жовтня 2010 року у м. Нагоя (додається), який набирає чинності для України на дев'яностий день з дня передачі на зберігання ратифікаційної грамоти депозитарію.

Президент України

м. Київ
10 червня 2023 року
№ 3150-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

НАГОЙСЬКО-КУАЛА-ЛУМПУРСЬКИЙ
додатковий протокол про відповідальність і відшкодування
до Картахенського протоколу про біобезпеку

Сторони цього Додаткового протоколу,
будучи Сторонами Картахенського протоколу про біобезпеку
до Конвенції про біологічне різноманіття (далі – Протокол),
ураховуючи 13-й Принцип Ріо-де-Жанейрської декларації
з навколишнього середовища і розвитку,
підтверджуючи принцип ужиття застережних заходів, відображений
у 15-му Принципі Ріо-де-Жанейрської декларації з навколишнього
середовища і розвитку,
визнаючи необхідність забезпечення належних заходів реагування
у випадках завдання збитків або достатньої ймовірності виникнення збитків
відповідно до положень Протоколу,
посилаючися на статтю 27 Протоколу,
домовилися про таке:

Стаття 1
Мета

Метою цього Додаткового протоколу є сприяння збереженню
й сталому використанню біологічного різноманіття, з урахуванням також
ризиків для здоров'я людини, шляхом запровадження міжнародних правил
та процедур у галузі відповідальності й відшкодування, пов'язаних із живими
зміненими організмами.

Стаття 2
Використання термінів

1. Терміни, що використовуються в статті 2 Конвенції про біологічне
різноманіття (далі – Конвенція), а також в статті 3 Протоколу,
застосовуються до цього Додаткового протоколу.

2. Крім того, для цілей цього Додаткового протоколу:

а) «Конференція Сторін, яка виступає як нарада Сторін Протоколу»,
означає Конференцію Сторін Конвенції, яка виступає як нарада Сторін
Протоколу;

б) «збитки» означає несприятливий вплив на збереження й стале
використання біологічного різноманіття, з урахуванням також ризиків для
здоров'я людини, який:

і) піддається вимірюванню або спостереженню іншим чином,
з урахуванням, за наявності, науково встановленого вихідного стану,
визнаного компетентним органом, який бере до уваги будь-які інші
антропогенні та природні зміни, а також

ii) значний за своїм характером, як зазначено у викладеному нижче пункті 3;

c) «оператор» означає будь-яку особу, яка здійснює прямий або опосередкований контроль за живим зміненим організмом, який може, у відповідних випадках та відповідно до положень внутрішнього законодавства, уключати, зокрема, власника дозволу, особу, яка розмістила живий змінений організм на ринку, розробника, виробника, повідомника, експортера, імпортера, перевізника або постачальника;

d) «заходи реагування» означають обґрунтовані дії, що вживаються для:

i) запобігання, мінімізації, стримування та пом'якшення збитків або уникнення збитків іншим чином, залежно від випадку;

ii) відновлення біологічного різноманіття за допомогою заходів, які вживаються в такому порядку надання переваги:

a. відновлення біологічного різноманіття до стану, який існував до завдання збитків, або до майже еквівалентного стану; та якщо компетентний орган визначить, що це неможливо;

b. відновлення шляхом, *inter alia*, заміни втраченого біологічного різноманіття іншими компонентами біологічного різноманіття для того самого або іншого виду використання на тому самому або, за потребою, в іншому місці.

3. «Значний» несприятливий вплив повинен визначатися на основі таких факторів, як:

a) тривалі або постійні зміни, під якими розуміються зміни, які неможливо буде ліквідувати шляхом природного відновлення в межах розумного періоду часу;

b) масштаб кількісних або якісних змін, які негативно впливають на компоненти біологічного різноманіття;

c) зниження здатності компонентів біологічного різноманіття забезпечувати товари та послуги;

d) ступінь будь-якого несприятливого впливу на здоров'я людини в контексті Протоколу.

Стаття 3

Сфера дії

1. Цей Додатковий протокол застосовується до збитків, завданих живими зміненими організмами, походження яких відслідковується як результат транскордонного переміщення. До живих змінених організмів, зазначених вище, належать організми:

a) призначені для безпосереднього використання як харчові продукти або корм чи для обробки;

b) призначені для використання в замкнених системах;

c) призначені для умисного введення в навколишнє середовище.

2. Стосовно умисного транскордонного переміщення цей Додатковий протокол застосовується до збитків, які є результатом будь-якого дозволеного використання живих змінених організмів, зазначених у викладеному вище пункті 1.

3. Цей Додатковий протокол застосовується також до збитків, завданих в результаті неумисного транскордонного переміщення, зазначеного в статті 17 Протоколу, а також до збитків, завданих у результаті незаконного транскордонного переміщення, зазначеного в статті 25 Протоколу.

4. Цей Додатковий протокол застосовується до збитків, завданих у результаті транскордонного переміщення живих змінених організмів, яке почалося після набрання чинності цим Додатковим протоколом для Сторони, до юрисдикції якої здійснювалося транскордонне переміщення.

5. Цей Додатковий протокол застосовується до збитків, завданих у районах, які знаходяться в межах дії національної юрисдикції Сторін.

6. Сторони можуть використовувати критерії, установлені в їхньому внутрішньому законодавстві, для усунення збитків, завданих в межах дії їхньої національної юрисдикції.

7. Внутрішнє законодавство, через яке впроваджується цей Додатковий протокол, застосовується також до збитків, завданих у результаті транскордонного переміщення живих змінених організмів з держав, які не є Сторонами.

Стаття 4 **Причинний зв'язок**

Причинний зв'язок встановлюється між збитками та відповідним живим зміненим організмом відповідно до внутрішнього законодавства.

Стаття 5 **Заходи реагування**

1. Сторони, у випадку завдання збитків, зобов'язують відповідного оператора або операторів, з урахуванням будь-яких вимог компетентного органу:

- a) негайно інформувати компетентний орган;
- b) оцінювати збитки, а також
- c) уживати відповідних заходів реагування.

2. Компетентний орган:

- a) виявляє оператора, який завдав збитки;
- b) оцінює збитки, а також
- c) визначає, яких заходів реагування повинен вжити оператор.

3. У випадках, коли відповідна інформація, у тому числі доступна наукова інформація або інформація, яку містить Механізм посередництва з біобезпеки, свідчить про обґрунтовану ймовірність виникнення збитків, якщо не буде вжито вчасно заходів реагування, на оператора покладається

обов'язок вжити відповідних заходів реагування для недопущення таких збитків.

4. Компетентний орган може вживати належних заходів реагування, у тому числі, зокрема, у тих випадках, коли оператор не вживає таких заходів.

5. Компетентний орган має право стягувати з оператора витрати й видатки, у тому числі непередбачувані, пов'язані з проведенням оцінки збитків та вжиттям будь-яких відповідних заходів реагування. Сторони можуть визначати в їхньому внутрішньому законодавстві інші випадки, коли покриття витрат і видатків з оператора може не вимагатися.

6. Рішення компетентного органу, що вимагають від оператора вжиття заходів реагування, повинні бути обґрунтованими. Такі рішення повинні повідомлятися оператору. У внутрішньому законодавстві передбачаються засоби правового захисту, у тому числі можливість адміністративного або юридичного оскарження таких рішень. Компетентний орган відповідно до внутрішнього законодавства також інформує оператора про існуючі засоби правового захисту. Використання таких засобів правового захисту не перешкоджає вжиттю компетентним органом заходів реагування за належних обставин, якщо внутрішнім законодавством не передбачено іншого.

7. Під час виконання цієї статті та для визначення конкретних заходів реагування, які вимагатимуться або вживатимуться компетентним органом, Сторони можуть у відповідних випадках визначати, чи передбачені вже заходи реагування їхнім внутрішнім законодавством з питань цивільної відповідальності.

8. Заходи реагування вживаються відповідно до внутрішнього законодавства.

Стаття 6 Винятки

1. Сторони можуть передбачати в їхньому внутрішньому законодавстві такі винятки:

- а) стихійні лиха або форс-мажорні обставини, а також
- б) військові дії або громадські заворушення.

2. Сторони можуть передбачати в їхньому внутрішньому законодавстві будь-які інші винятки або пом'якшувальні обставини, які вони вважають доцільними.

Стаття 7

Крайні строки

Сторони можуть передбачати в їхньому внутрішньому законодавстві:

- а) відносні та (або) абсолютні крайні строки, у тому числі стосовно дій, пов'язаних із заходами реагування, а також
- б) початок періоду, до якого застосовуються крайній строк.

Стаття 8

Фінансові обмеження

Сторони можуть передбачати в їхньому внутрішньому законодавстві фінансові обмеження для відшкодування витрат і видатків, пов'язаних із заходами реагування.

Стаття 9

Право регресу

Цей Додатковий протокол не обмежує будь-якого права регресу або права на відшкодування шкоди, яке оператор може використовувати стосовно будь-якої іншої особи.

Стаття 10

Фінансове забезпечення

1. Сторони зберігають за собою право передбачати в їхньому внутрішньому законодавстві фінансове забезпечення.

2. Сторони реалізують право, зазначене у викладеному вище пункті 1, відповідно до їхніх прав та обов'язків за міжнародним правом, ураховуючи три останні пункти преамбули Протоколу.

3. Перша нарада Конференції Сторін, яка виступає як нарада Сторін Протоколу, після набрання чинності Додатковим протоколом доручає Секретаріату провести комплексне дослідження, яке, *inter alia*, стосується:

- а) умов функціонування механізмів фінансового забезпечення;
- б) оцінки екологічного, економічного та соціального впливу таких механізмів, зокрема на країни, що розвиваються, а також
- с) виявлення відповідних установ для надання фінансового забезпечення.

Стаття 11

Відповідальність держав за міжнародно-протиправні дії

Цей Додатковий протокол не зачіпає прав та обов'язків держав за нормами загального міжнародного права стосовно відповідальності держав за міжнародно-протиправні дії.

Стаття 12

Виконання й стосунк до цивільної відповідальності

1. Сторони передбачають в їхньому внутрішньому законодавстві правила та процедури, які стосуються відповідальності за нанесення збитків. Для виконання цього зобов'язання Сторони передбачають заходи реагування відповідно до цього Додаткового протоколу та можуть у відповідних випадках:

а) застосовувати існуюче внутрішнє законодавство, у тому числі, у відповідних випадках, загальні правила та процедури з питань цивільної відповідальності;

б) застосовувати або розробляти спеціально для цієї мети правила та процедури з питань цивільної відповідальності чи

с) застосовувати або розробляти поєднання обох варіантів.

2. Сторони для забезпечення адекватних правил та процедур в їхньому внутрішньому законодавстві з питань цивільної відповідальності за завдання матеріальних або особистих збитків, пов'язаних зі збитками, які визначені в підпункті «b» пункту 2 статті 2:

а) продовжують застосовувати чинне загальне законодавство з питань цивільної відповідальності;

б) розробляють і застосовують або продовжують застосовувати законодавство з питань цивільної відповідальності саме для цієї мети чи

с) розробляють і застосовують або продовжують застосовувати поєднання обох варіантів.

3. Під час розроблення законодавства з питань цивільної відповідальності, зазначеного в підпунктах «b» або «с» викладених вище пунктів 1 або 2, Сторони, *inter alia*, розглядають, залежно від обставин, такі елементи:

а) збитки;

б) норму відповідальності, у тому числі сувору відповідальність або відповідальність, що настає в результаті порушень;

с) покладання відповідальності у відповідних випадках;

д) право пред'являти позови.

Стаття 13

Оцінка та огляд

Конференція Сторін, яка виступає як нарада Сторін Протоколу, здійснює огляд ефективності цього Додаткового протоколу через п'ять років після набрання ним чинності й потім через кожні п'ять років, при тому, що інформація про необхідність здійснення такого огляду завчасно поширюється Сторонами. Огляд здійснюється в контексті оцінки та огляду Протоколу, які визначено в статті 35 Протоколу, якщо Сторони цього Додаткового протоколу не ухвалить іншого рішення. Перший огляд охоплює огляд ефективності статей 10 й 12.

Стаття 14 Конференція Сторін, яка виступає як нарада Сторін Протоколу

1. З урахуванням пункту 2 статті 32 Конвенції Конференція Сторін, яка виступає як нарада Сторін Протоколу, виступає як нарада Сторін цього Додаткового протоколу.

2. Конференція Сторін, яка виступає як нарада Сторін Протоколу, регулярно здійснює огляд реалізації цього Додаткового протоколу та в межах своїх повноважень ухвалює рішення, необхідні для сприяння його ефективному виконанню. Вона виконує функції, покладені на неї цим Додатковим протоколом, та, *mutatis mutandis*, функції, покладені на неї підпунктами «а» та «f» пункту 4 статті 29 Протоколу.

Стаття 15 Секретаріат

Секретаріат, заснований відповідно до статті 24 Конвенції, виступає як секретаріат цього Додаткового протоколу.

Стаття 16 Зв'язок з Конвенцією та Протоколом

1. Цей Додатковий протокол доповнює Протокол та не вносить до Протоколу ні виправлень, ні змін.

2. Цей Додатковий протокол не зачіпає прав та обов'язків Сторін цього Додаткового протоколу в рамках Конвенції та Протоколу.

3. До цього Додаткового протоколу застосовуються, *mutatis mutandis*, положення Конвенції та Протоколу, за винятком випадків, коли цим Додатковим протоколом передбачено інше.

4. Без шкоди для положень пункту 3 вище цей Додатковий протокол не зачіпає прав та обов'язків Сторони в рамках міжнародного права.

Стаття 17 Підписання

Цей Додатковий протокол відкритий для підписання Сторонами Протоколу в Штаб-квартирі Організації Об'єднаних Націй у Нью-Йорку із 7 березня 2011 року до 6 березня 2012 року.

Стаття 18 Набрання чинності

1. Цей Додатковий протокол набирає чинності на дев'яностий день з дати передачі на зберігання сорокового документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання державами або регіональними організаціями економічної інтеграції, які є Сторонами Протоколу.

2. Для держави або регіональної організації економічної інтеграції, які ратифікують, приймають або затверджують цей Додатковий протокол або приєднуються до нього після передачі на зберігання сорокового документа, зазначеного у викладеному вище пункті 1, цей Додатковий протокол набирає чинності на дев'яностий день після передачі на зберігання такою державою або регіональною організацією економічної інтеграції свого документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання або в такий день, коли Протокол набирає чинності для такої держави або регіональної організації економічної інтеграції, залежно від того, що настає пізніше.

3. Для цілей наведених вище пунктів 1 та 2 будь-який документ, переданий на зберігання регіональною організацією економічної інтеграції, не вважається додатковим до документів, переданих на зберігання державами – членами такої організації.

Стаття 19 **Застереження**

Жодні застереження до цього Додаткового протоколу не допускаються.

Стаття 20 **Вихід**

1. Будь-коли після закінчення двох років з дати набрання чинності цим Додатковим протоколом для будь-якої Сторони ця Сторона може вийти з цього Додаткового протоколу, надіславши письмове повідомлення Депозитарієві.

2. Такий вихід набирає чинності після закінчення одного року з дати отримання повідомлення Депозитарієм або в такий пізніший день, який може бути зазначено в повідомленні про вихід.

3. Будь-яка Сторона, що виходить з Додаткового протоколу відповідно до статті 39 Протоколу, вважається також такою, що вийшла із цього Додаткового протоколу.

Стаття 21 **Автентичні тексти**

Оригінальний примірник цього Додаткового протоколу, тексти якого англійською, арабською, іспанською, китайською, російською та французькою мовами є рівноавтентичними, передається на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те вповноважені, підписали цей Додатковий протокол.

Учинено в Нагої п'ятнадцятого жовтня дві тисячі десятого року.